

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdi-Vásárhely, 1901. február 10.

Vasárnap.

XX. évfolyam 12. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szerelmi részét illető közlemények, úgy az előfizetési és hirdetési pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 kasás és petitaorát, vagy annak helyéért 10 fillér.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyiltterek díja előre fizetendő.

Az osztrák trónbeszéd.

Ausztriának a legrövidebb idő alatt igazi mintáállammá kellene lennie, ha az új birodalmi gyűlési képviselők csak egy részét szívükre vennék azoknak a megfontolásoknak és intelmeknek, melyeket ő felsége szájából a trónbeszéd nyújtott nekik. Ehhez persze mindenekelőtt az alkotmányosság tisztelete kell, mely az alkotmányos kötelességek férfias teljesítésében érvényesül. Ez a trónbeszéd a legbehatóbban elmondja a képviselőknek, szinte dicsőíti pótolhatatlan értékét az alkotmányos kormányzásnak, mely Ausztriának már oly sok hasznos gyümölcsöt érlelt; javasolja a trónbeszéd, e kormányformának az állam részére való biztosítása végett, hogy a tizennegyedik szakaszt, az alkotmánynak ezt a szükségben való segítőjét, valamivel szigorubbalakba öntsék, a kormány felelősségét szabatosabban megállapítsák és a zavartalan parlament tárgyalások lehetőségét okos házszabályok által biztosítsák. Éppen ez az alkotmány nyújt állami alaptörvényeiben a nemzeti életnek, ha még oly sok féle képpen alakult is az Ausztriában, garanciákat a folytonos fejlődés képességre, ez az alkotmány adja a parlamentben azt a helyet, hol a külön érdekeket helyesen mérlegelni és a szabad önrendelkezési jog gyakorlásában

az összesség érdekében helyesen bekapcsolni lehet: az alkotmányt tehát parlamentjével az összesség javára fenn kell tartani, valamint az egységes közigazgatást, melyet csak egy közös eszközzel a nyelvbéli érintkezésnek lehet fentartani és gyakorolni. Ezt minden retorikai művészettől menten fejt ki a trónbeszéd, tehát éppen ezért tisztán tárgyilagosan és így annál behatóbban, és ha valaha trónbeszéd képes volt politikusok esőkönyös szellemét helyes utra téríteni, ennek a trónbeszédnek kellene erre képesnek lennie.

De vajon lesz-e? A hangulat, mely már az első ülésben mutatkozott s mely az elnökválasztás körül ismét kitörhetebben a töredékekből összefoltozott parlamentben, félővé teszi, hogy a tejesfazék sokkal előbb cselepekre törve fekszik a földön, mintsem piacra jut a tej. És a trónbeszédnek az a helye, mely az alkotmányról, mint önként ajándékozott jóról emlékezik meg, éppen ez a hely emlékeztet arra a törvényes intézkedésre, hogy azt a hálátlan megajándékozottat, ki a kapott ajándékokkal silányul visszaél, az ajándékoktól meg lehet fosztani. Nekünk pedig éppen az osztrák trónbeszéd bizonyítja Széll politikájának üdvös erejét, mely Magyarország parlamenti tevékenységét

újfent megszilárdította, Magyarország nemzeti fejlődését az osztrák zavarok minden befolyása ellen biztosította.

P. C.

Az esztergomi főispáni szék betöltése. Széll Kálmán miniszterelnöknek meglehetősen gondot okoz az esztergomi főispáni szék betöltésének kérdése. Egy főhercegnek s egy hercegnőnek is van protegáltja erre az állásra s ez az oka annak, hogy a kinevezés oly soká késik. Most egy szerencsés megoldás gondolata merült föl politikai körökben: az tudniillik, hogy ha Komlósy Ferenc országgy. képviselő, esztergomi kanonok nevezetné ki főispánná. Komlósy Ferenc Esztergom megye törénhatóságának és a közigazgatási bizottságnak tagja, a választmányokban is vezető szerepet visz s általában a megyei adminisztrációnak alapos ismerője. Komlósy kinevezésével teljesen meg lenne elégedve a megye közönsége, másrészt a papságnak sincs ellenvetése s különösen a hercegprímás igen szívesen venné kinevezését. Ez a kinevezés nem volna praecedens nélkül, mert a nyolczvanas években Forgách Antal gróf esztergomi kanonok szintén esztergomi főispán volt.

Törvényjavaslat az állami lelencz házakról. A képviselőház közigazgatási bizottsága Horánszky Nándor enklésével ülést tartott, amelyen megválasztotta az állami lelenczházakról rendelkező törvényjavaslat előadójának Hajdu Józsefet. A bizottság fölkérte elnökét, hogy mielőtt az előadó törvényjavaslat tanulmányozásával elkészült a javaslat tárgyalására ülést hívjon össze. Az állami lelenczházakra vonatkozó törvény javaslatot, a jövő hét folyamán veszi tárgyalás alá úgy a közigazga-

TÁRGZA.

A „Magyar Anekdota-kincs”-ből.*

Milyen a magyar?

Idősebb báró Wesselényi Miklósról beszélnek, hogy midőn Ferenc császár Erdélyben utazott, egy helységből ő szállítá a másikba.

Híres betanított lovai valának.

Utközben a lovak közé vágott s a gyeplőt kö-zájuk vetette.

Veszélyes uton vágatva haladának.

Nem sokára egy mélység elébe érnek.

A császár elszörnnyedve nézi a vészt, mi előtte állt, egy perc s a koezi a mélységbe esett volna.

A báró egyet füttyent s óh csoda! a lovak megállának.

— Látja, mondá a báró nyugodtan, ilyen a magyar nemzet. Eressze meg a gyeplőjét, mert a vész perczében egy füttyre megálland.

Arany János haragja.

Az ötvenes években, nagykőrösi tanárkodása alatt, egy Atki Antal nevű zsidó tanítványa volt, kit szorgalma s derék magaviselete miatt igen kedvelt. A nagykőrösi diákok gyűlölték a zsidókat, s azért a kedvelt tanítvány, kinek szerencsés arca nem árulta el a szemita származást, csak olyan vastagnyaku kalvinistának vallotta magát, mint akármelyik társa.

Egy nap azonban kisült, hogy csak szerepet játszott, amire aztán egész összeesküvést forralt a

diákság, hogy megbüntesse a szineskedőt, ki zsidó lettére buzgón eljár a református templomba.

Délután már a fórumon lesték társai s amint belépett az osztályba, a két legerősebb köpenyét ráteríté, a többi meg üttötte-verte, ki ököllel, ki lénálval. A szegény zsidó fiu kiabált; de mindhiába; a diákság csak annál jobban püfölte: sőt néhányan elkiálták: „Üssétek agyon!”

Ebben a pillanatban lépett be Arany János. A fiuk szétugrottak s szégyenkezve siettek helyökre. Mert tanárukat rendkívül szerették. A költő szelid pillantást vetett a megsanyargott zsidó fiura, aztán megfordult s szó nélkül elhagyta a termet.

A megijedt ifjuság azt hitte, hogy most példás büntetés vár rá. De Arany János nem tért vissza. Sőt meglepetve látták, hogy a haragvó tanár másnap sem néz feléjük; az egész lecske-órát egyedül töltötték.

A fiuk elbusultak s mikor harmad- és negyedenapra sem láthatták szeretett tanárukat, tanácskozára gyűltek össze, miként engeszteljék meg. A hetedik osztály egy küldöttsége végre elment Arany Jánoshoz s előadta kérelmét, hogy előadásait kezdje meg újból.

A tanár hidegen nézett végig rajtuk s azt mondta:

— Olyan osztályt, mely valakit a vallása miatt bánt, én nem tanítok!

S ezzel ott hagyta őket. Másnap még nagyobb küldöttség ment lakására; de ezt el nem fogadta a költő. A megszegyenített és leverett tanulók erre a tanári karnak esedeztek, hogy legyen közbejáró.

Ez használt. A diákság ünnepet rögtönzött amaz alkalomra, hogy tanára megbocsátott s ismét

elfoglalta a katedrát. E megindító jelenetben mindenki érezte, hogy Arany János nagy ember.

Deák Ferencz a házasságról.

Deák Ferencznek kedvelt mondása volt a házasságról:

— A házasság olyan, mint a rántott csirke; a férfiak sohasem tudják, hogy melyik darabot vesznek a tányérjukra.

Deák Ferencz és b. Eötvös József tréfája.

Egy délután látogatóban volt Deák Ferencznél az Angol királynő fogadóban Csengery Antal. Ott volt még a Szőnyi-intézet két serdülő növendéke, Szeniczey Ödön, Deák kedves unokaöccse és Daróczy Tamás is. Az öreg ur ugyanis mindenkor szívesen látta rokonaiknak és jó ismerőseinek fiait vendégül.

Deák és Csengery az ablakba kikönyökölve beszélgettek a két fiu pedig a szoba asztalánál foglalatzkodott.

Egyszerre nyílik az ajtó és halgan belép rajta báró Eötvös József Csendet int a két fiunak és Deák mögé sompolyogva, jobb kezének kocogtatására hajtott mutató ujjával megkopogtatja az öreg ur testének a szoba felé „ordított ama részét, melyet a hagyományos fekete kabát félrecsuszott szárnya nem fedezett.

Az öreg ur hátra sem fordulva, nyugodt hangon szólt:

— Herein!

*) Mutató a most megjelent 5-ik kötetből.

tási, mint a pénzügyi bizottság, amelyhez szintén utasították a törvényjavaslatot előzetes tárgyalás végett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A marosvásárhelyi véres választás a képviselő-házban.

A képviselőházban a febr. 7-én tartott ülésben előfordult már a marosvásárhelyi választás ügye. Napirend előtt Pallár elnök jelentette, hogy négy sürgős indítvány van bejelentve a marosvásárhelyi véres választás ügyében.

Elsőnek Kossuth Ferencz szólalt fel, kijelentette, hogy lehetetlen felháborodás nélkül szólni erről a véres esetről. Magyar honpolgárok a csendőrség tulbuzgóságának áldozatai lettek. Erre óriási lármát keletkezett a szélsőbaloldalon. Ilyen felkiáltások: „gyilkosság, gázság,” egymást érték. A csendőrség nem volt komoly veszélyben, mégis rálőtt a fegyvertelen tömegre — folytatta beszédét Kossuth. Rettenetes lármát kísérte szavait. „A kormány nem szakít a régi rendszerrel”, kiabálták. Szónok perczeig nem tudta beszédét folytatni.

Kossuth így végezte felszólalását: A legszigorubb vizsgálatot és teljes megtorlást követelék. (Felkiáltások: akasztófát nekik!) Míg a vérengzés nincs megbosszulva, addig a Házban nem lesz béke.

Utánna Thaly Kálmán állott szólásra. Sokkal jobban ismeri Széll Kálmán miniszterelnököt, hogysem feltételezné azt róla, miszerint a vérengzésre az utasítás tőle származnék. Szigorú vizsgálatot kíván.

Csávolszky Lajos kijelentette, hogyha gyors megtorlást nem nyer a függetlenségi párt, akkor ez a kormány halála lesz.

Pichler Győző, mint szemtanú elbeszéli, hogy Geréb Béla polgármester Mikó Árpád főispánnal megegyezett arra nézve, hogy dr. Bernády György főkapitányt kinevezessék. Az így megüresedett mandátumot azután Geréb nyerhesse el. Pichler Győző Mikó főispánt jellemelennék, tettét alávalónak mondja, a függetlenségi párt viharos tetszése mellett. Elnök Pichlert rendretesítja. (Visszautasítjuk! — kiáltják a szélsőbalon.) A miniszterelnök nem tartván érdemesnek Bécsből hazajönni. — folytatja Pichler — hogy itt helyt álljon, Gullner Gyula államtitkártól várja a kormány eljárásának igazolását.

Lukács László pénzügyminiszter, mint a távollévő miniszterelnök helyettese állott szólásra. Mélyen sajnálja az eseményeket, de az eddig érkezett táviratok alapján még nem lehet ítéletet mondani. Különben igéri, hogy a legszigorubb vizsgálatot fogják elrendelni.

Levél a magyar nőkhöz.

Kolozsvár, jan. 31.

II.

De nem ezekről akarok tulajdonképpen szólni. Azt akarom elmondani, hogyan érelődött meg az egyesület kebelében a népipar fellendítését tervező eszme. A gyűjtők majd minden faluban akadtak régi varrottasokra. Szép szóra, de legfőképpen arra a kecsesítő kilitásra, hogy a muzeum századokra megőrizze nevüket, felemelték a láda tetejét s többnyire ajándéknak adták a régiségeket. Arra a kérdészköddésre, hogy miért nem varrnak most is, azt felelték, hogy nem érdemes. Jobbára elis felelték már őseik munkáját, mert nincs tőkájuk a munka megkezdéséhez. Pedig rá lennének utalva a házi iparra, hiszen alig tudnak megélni némely vidéken. Vajon azoknak a mult idők regés homályából előkerült mintáknak az alapján nem lehetne újra fényre varázsolni e házi iparzikkót? Meg vagyok róla győződve, hogy igen. Lelkes kitartás és első sorban a magyar hölgyek támogatása szükséges hozzá. S vajon nem szívesen támogat-e minden nő teljes áldozatkészséggel olyan eszmét, mely, a míg egyrésztől egész vidékek megélhetési forrását biztosítja, másrésztől otthonának magyar stílus díszítéséről gondoskodik.

A kalotaszegi varrottasokról szóltam, de mint már említém, nemcsak a kalotaszegi asszonyok varrnak. Gyönyörű, még tán a kalotaszeginél is szebbekéit himeznek Mogyoró vidékén. Láttam egy égyfelhuzatot finom vászonból, melynek díszét gyönyörű lyukacsos mintájú széles betétek alkották. Páratlanul szép volt. Ugyanazok Mogyoró vidékére

került ki egy kicsi párnahuzat; remek lyukacsos minta. Valami élénk színű párnáskára huzva, könnyű batiscodrokkal ellátva, gyönyörű dísz lehetne bármely hálószobának. És ezt a párnáskát nem tudta eladni a készítője az egész városban és amikor mégis elvesztette poton 1 forintért, azzal a kijelentéssel tért vissza a falujába, hogy soha effélével a szemét nem rontja. És igaza is van. Igen, de a szegény gyámoltalan asszony megállt egy-egy utcasarkon, szó nélkül, s persze az utcán elsielőknél kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogysem a kezében tartott portékáról kérdészködjének. Vajon nem lesz-e a vevőre, eladóra sokkal előnyösebb, ha az E. K. E. vállalkozik a közvetítésre: munka-anyaggal, mintákkal ellátja a dolgozókat, a kész munkákat tőlük méltányos árban átveszi s a venni szándékozóknak ugyanazok méltányos árban rendelkezésre bocsátja; megrendeléseket elfogad és követi. Hogy mennyire áldásos lesz ez a terv, mutatja az, hogy amióta a vásárra varrottasokkal járó asszonyok hallottak erről, egymásután jönnek fel: „Hallánk, istállom, hogy az urak ezentul megveszik a munkákat. De jó lesz! Nem kell ezentul az embereknek „idegenbe” menni. Ugy látszik, ettől a házalástól irtóznak; bizony nem is csekélység bizonytalan nyereség fejében elhagyni hetekre az otthon, talán az apró gyermekeket is. Pedig messzire is elmennék: ismernek egy asszonyt, a ki Fiumét is megjárta, de erről úgy beszél a faluja, mint „nagyen világi személy”-ről.

Jól tudom, hogy a vételtől is az riasztja vissza a legtöbbjét, hogy mire e varrottasok a kereskedésekbe jutnak, mesésen drágákká lesznek. Nos, az egyesület fáradságtalan buzgalmanak jóvoltából ez a hátrány is elesik.

De nemcsak a varrás az egyetlen iparág, melyet az erdélyi nép üz. A szőttesek mellett, melyeknek nem annyira esztétikai, mint praktikus értékük van különösen a faragászati és edény ipari cikkekéről akarok pár szóval megemlíkeznem. A kalotaszegi férfiak nagyrésze farag; faragja a gyönyörűbbnél gyönyörűbb himes butorokat, melyek utjabban Kolozsvár vidékén az ur házakban is elterjedtek. És méltán. Van valami szokatlanul szép e butorokon, melyeknek sötétbarnára politurozott alapján a fa természetes színébe kifaragott, illetőleg bevésített minta színe kidomborodik. „Himes” butorok hívják és csakugyan olyan, mint a himzés. Az E. K. E. készülében levő néprajzi muzeumának egyik szobája ilyen himes butorokkal lesz berendezve: ágy, asztal, pohárszék, padok, láda, székek egy különös alaku rácsos ajtaju fali szekrény és tálasok; ebből áll a butorzat, a himes faragás a legremekebb mintájú, mindellhez kalotaszegi függönyök, ágy és asztalterítő; ugy-e bár érdemes lesz a megtekintésre?

Radnotiné Hrabovszky Irén.

Véres képviselőválasztás

Marosvásárhelyt szordán a város mindkét kerületében képviselőválasztás volt: az első kerületben az elhunyt Lukács Béla helyett, a második kerületben a mandátumáról lemondott Bernády György helyett kellett képviselőt választani.

Mindkét kerületben két-két jelölt volt; mindennütt kormánypártival állott szemben a függetlenségi párti.

Az első kerületben jelöltek voltak.

Geréb Béla (polgármester) szabadelvű párti és Szakáts Páter kereskedelmi és iparkamarai titkár függetlenségi párti.

E kerületben, ahol az általános választások alkalmával Lukács Béla volt kereskedelemügyi miniszter egyhangulag választották volt meg, a választás rendben történt. Geréb Béla 239, Szakáts Páter 156 szavazatot kapott s így képviselővé 83 szótöbbséggel Geréb Bélát választották.

De amily rendes és esendes volt a választás az első kerületben, annál nagyobb szenzációju volt a második kerületbeli választás, mely ugyanebben az időben történt.

Vér piszkolta be a tiszta választások e megnyitó korszakában a marosvásárhelyi aktákat. Hallottak és sebesültek maradtak az alkotmányos küzdelem felé vezető uton.

Az eset a következő:

Marosvásárhely második kerületében, mely Ber-

nády György lemondása folytán üresedett meg szintén két jelölt volt:

Tauszik Hugó kormánypárti és

Bedőházy János függetlenségi (Kossuth) párti.

A kerület eredetileg már a Bernády György megválasztása előtt függetlenségi párti volt s azért itt a függetlenségi párt mindenképpen vissza akarta szerezni, a kormánypárt szintén meg akarta tartani. E örekvések összeütközéséből, a fölhévítségéből, az indulatok zabolátlansága folytán a választás közben olyan véres harc keletkezett, hogy egy kisebbszerű angol-bur összeütközés eredményét fölülmulja.

A választás reggel kilenc órákor kezdődött s mindenik pártot erős korteskedés volt. A hangulat rendkívül izgatott volt s e miatt a csendőrséget készenlétben tartották és kivezényelték. Ezenkívül katonaságot is tartottak készenlétben.

A függetlenségi közönség azt hitte, hogy ez az intézkedés amiatt történik, hogy a függetlenségi választókat visszatartsák s a kormánypárti jelölt győzelmét kioroszakolják.

Délelőtt tizenegy óráig a szavazás még türethető rendben folyt.

Ekkor azonban az iskola-utczában egy csöcselék tömeg egy kocsi, melyen kormánypárti szavazók voltak, hódarabokat, köveket dobált.

A csendőrök előnyomultak s a tömeget vissza akarták szorítani. Erre a tömegből néhányan a csendőröket is megdobálták.

Gömör csendőrfőhadnagy a tömeg ellen fordult, de ez ismételt felszólításra s a szuronyattakra sem hátrált, hanem még fenyegetőbben lépett fel és újból dobálózott.

A csendőrfőhadnagy ekkor tüzet vezényelt. A sortűznek borzasztó következménye lett. Négy ember meghalt és hat ember súlyosan megsebesült.

Amint a véres esetről a hír elterjedt, iszonyu pánikot okozott. A választó helyiségben a Kossuth-párt bizalmi férfai Kubik Béla és Endrei Gyula országgy. képviselők órást emeltek a választás ellen, és tiltakoztak annak folytása ellen, mert a nép nem mer szavazni jönni. Együttal azonnal táviratilag értesítették a belügyminiszteriumot és intézkedést kértek.

A választás elnöksége a választást két óráig felfüggesztette s azután konstatálva, hogy a nyugalom helyreállott, a szavazás folytatását rendelte el.

Két óra multán a választás rendben folyt tovább s az eredménye az lett, hogy

Bedőházy János függetlenségi párti 219 szavazatot,

Tauszik Hugó kormánypárti 209 szavazatot kapott.

Igy a függetlenségi Bedőházy Jánost tíz szavazattöbbséggel megválasztott képviselőnek jelentették ki.

Háromszék vármegye közigazgatási bizottsági üléséből.

Sepsiszentgyörgy, febr. 6.

A bizottság ülését Potsa József v. b. t. tanácsos, főispán a bizottsági tagok üdvözlésével megnyitotta.

A szakelőadók jelentéseiből felemlítjük a következőket:

Közigazgatás.

Szent-Iványi Miklós alispán jelentése szerint az igazságügyminiszter ur ő nagyméltósága Kökössy Gábor kovásznai járási szolgabíró az ugyanottani kir. járásbírósgá mellé ügyészégi megbízottul rendelte ki.

Főispán ur ő nagyméltósága a sepsi járási főszolgabíró által a mikóújfalusi körjegyzői csoportba ideiglenesen körjegyzőnek helyettesített Csákány József sepsi járási írnok helyettesítésének tartamára és ennek fizetése terhére Klünglein Dezső sepsiszentgyörgyi lakost a sepsiszigabírói járásba ideiglenes díjknak nevezte ki.

Iktatóra érkezett 2387 drb.

Tizenöt napos utazási igazolvány kiadatott 111 drb, egyéves utlevél kioszközlötett 163 drb.

Gyámügyek.

Séra Tamás, árvaszéki elnök bejelentette, hogy 1900. december végén az árvák létszáma volt 12781, január hóban gyámság alá helyeztetett 65, összesen 12846 személy. Ebből felszabadult: teljkorúság által 111, nagykorúsítás által 16 férjhezmenetel által 6, halálozás által 12, együtt 145 személy.

Január végén gyámság alatt maradt 12701 személy. 1900. december végén gondnokság alatt volt 882. január hónap gondnokság alá helyeztetett 2, összesen 884 személy. Ebből felszabadult: a gondnokság megszűnése folytán 18, január végén gondnokság alatt maradt 866 személy.

Fogházügy, közbiztonság.

Stocker Antal kir. ügyész január hónapról bejelentette, hogy a kézdivásárhelyi kir. törvényszéki, valamint a megye területén lévő kir. járásbírói fogházakban 1901. évi január hó utolsó napján le volt tartóztatva 48 elítélt, 15 vizsgálati, összesen 63, ezekből 58 férfi, 10 nő.

Bűnvádi feljelentés a hó folyamán beérkezett 66. Súlyosabb bűn eset 2 esetben merült fel.

Törvényszéki boncolás 2 esetben volt.

Közmunka, közlekedés.

Gyárfás Győző, kir. főmérnök jelentéséből felmentjük:

Január hónapban több ízben bekövetkezett nagy-nervű hóesés és kapcsolatosan fellépő hóviharak úgy a vasúti, mint közúti forgalmat helyenként több rendben akadályozták.

Nevezetesen a brassó-ójtói állami közút 70-96 km. szakaszán fordultak elő nagymérvű hófúvások, a mi a bereczk-sóosmezői postai forgalmat is akadályozta.

Közüti építkezések a téli időszakhoz képest nem voltak folyamatban apróbb javításokon kívül.

A brassó-ójtói állami közúton az ideiglenesen beszüntetett támasztófal építéséhez a vállalat terméskörmelét teljesítette.

A műszaki személyzet tervezésekkal foglalkozott. A sepsiszentgyörgyi új mentelep építésére vonatkozó tervezések tovább folytak, ugyancsak a nagyajta-miklósvári törvényhatósági közútszakasznak áthelyezésére terjedelmes művelet állott szerkesztés alatt. Zágon községben egy külön iskola-terem vált szükségessé a „Felszeg” község részben ennek művelete megszerkesztetett.

Étfalva-Zoltán állami iskolájának helyreállítási munkára versenytárgyalás iratott ki.

A Rudolf-kórház egy éve.

— Dobay János, kórházi igazgató jelentése. —

A Kézdivásárhely városi és vidéki nyilvános jellegű „Rudolf” magán-kórház 1900. évi életéről következőkben van szerencsém igazgatói jelentésemelől elterjeszteni: Ez a második esztendő tisztelt közgyűlés, melyet, mint nyilvános jellegű kórház átéltünk s én örömmel konstatálhatom, hogy ez minden tekintetben előnyünkre vált, minek legközvetlenebb jelensége az, hogy beteg forgalmunk ismét jelentősen emelkedett. Az 1899-ik évben ugyanis 627 betegünk volt 13612 ápolási nappal, míg a múlt évben 694 beteg gyógykezeléstett intézetünkben, kik összesen 15000 ápolási napot vettek igénybe, tehát a beteglétszám 67-tel, az ápolási napok száma pedig 1388-al szaporodott. Nem lesz talán érdektelen, ha most fennállásunk 17-ik évében egy kissé áttekintünk azon szám sorozaton, mely évenként folytonosan növekedő beteg forgalmunkat tünteti fel. Én azt hiszem, hogy nem fölösleges munka a multra olykor olykor visszatérek, mert azt tartom, hogy egy intézmény életképességének elbírálására nem az évről-évre mutatók kisebb-nagyobb különbségek feljegyzése, hanem az évek során elért eredmények irányadók s a mit az évek szám adatai mutatnak, az igazán megnyugtatható lehet ránk nézve, mert az a soha meg nem szűnő haladást tünteti fel. Intézetünk az 1884-ik év őszén kezdte meg pályafutását s a következő teljes évben csupa 149 betegünk volt. Kilenc év kellett míg beteg létszámunk a 400-at elérte és ismét 4 esztendő, míg a 600-at meghaladtuk s ma már erősen közeledünk a 700-as numerus felé s ápolási napjaink száma a 15000-et elérte.

Hogy a 17 év óta szakadatlanul növekedő szám sorozat itt meg fog-e állapodni, azt egész bizonyossággal nem állítom, de konstatálom lehet, hogy a további haladást már intézetünk befogadó képessége is kezdi befolyásolni, mert a legjobb akarat mellett sem adhatunk több betegnek helyet, mint amennyi hely felett rendelkezünk s előre ki lehet számítani, hogy a folytonosan hullámzó beteglétszám mellett 1—2000 ápolási nappal való szaporodással elérjük azon

létszámot, melynél többet befogadni és elhelyezni képesek nem vagyunk. Ha tehát a most folyó év is meghozza az átlagos szaporodást már a jövő közgyűlésünk rendén arról kell majd tanácskoznunk, hogy minő módon lehetne nagyobb költségek nélkül újabb férő helyeket biztosítani.

A mult közgyűlés rendén bővebben foglalkoztam azon körülménnyel, hogy az egy korona napi ápolási költség, mely másfél év tized alatt mindig elégnék bizonyult, az évről-évre fokozódó igazgatási és fentartási költségeknél fogva, ma már nem képes az egyensúlyt bevételünk és kiadásaink között fentartani. Számadatokkal bizonyítottam be akkor hogy nekünk 1 korona ápolási díj mellett 1800 koronát évenként rá kell fizetnünk, mi előbb-utóbb vagyoni zavarokat idézne elő s azért ajánlottam, hogy napi ápolási díjunkt 1 K. 10 fillérre emeljük fel, mit a tisztelt közgyűlés el is fogadott. A mint azonban a folyó évre szóló költségvetésünket a mult év május havában összeállítottuk, kitént, hogy nem 1 korona 10, hanem 1 K. 12 fillér ápolási díj biztosíthatja a kellő egyensúlyt és a nagyméltóságú belügyminiszter ur számításunkat helyesnek ismerve el, költségvetésünket elfogadta s a napi ápolási költséget az 1901-ik évre 1 korona 12 fillérre állapította meg.

Erről mi a különböző érdekelt hatóságokat jó korán értesítettük és már ezen évben az új díjszabás van érvényben.

(Folyt. köv.)

VIDÉK.

Kovácsna, febr. 6.

A kovásznai „Emke olvasó körös” műkedvelő egyület f. hó 2-án táncoztal egybekötött fillérestélyt rendezett, mely úgy anyagilag, mint erkölcsileg „fényessé” sikerült. Szinte hihetetlennek látszik ez a mai pénzben szűk, panaszokban pedig kifogyhatatlan világban. Es hogy mégis megtörtént annak okát kizárólag abban találhatni, hogy ez a kisiparosokból és kisgazdákból álló kör nemcsak jelszavul választotta, hanem mindenekben megvalósítani is igyekszik az „egyszerűséget”. Olyan jól esőleg hatott a szemre, a lélek olyan megnyugvást érezett, midőn együtt láthatott egy nagy mulatni, szórakozni vágyó közönséget ünnepi öltönyben bár, de a lehető legegyszerűbben öltözve, nem hivatalkodva, hanem az együttes szórakozás, az egymást szórakoztatni vágyás örömeivel az arczokon. Es ez szükséges is! A heti nehéz testi munka után a lélek felfrissítése!

Körünk a kellemeset a hasznossal, a szórakozást a tanulással kívánja egyesíteni, midőn ilyen fillérestélyek rendezését határozta el, melyeken az ének, zene és szavaltatokon kívül tanulságos felolvasásokat is tart.

A zenekar nyitánya után ezuttal Lakatos Gyula ur tartott ilyen tanulságos felolvasást. „A magas kormány és a mi kicsiny társadalmunk” ezimén. Nem politikálás volt ez, hanem jó akaratú megismertetése általában a kormány, s különösen pedig a földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszterium azon intézkedéseinek, melyeket a közel multban tett a kis gazdák és iparosok érdekeinek előbb mozdítására, anyagi és szellemi életük felvirágoztatására. S míg felolvasó a jelzett miniszteriumok intenczióit fejtegette elég helyesen, reámutatott arra is, hogy mindezen nemes intencziók csak úgy válhatnak hasznára a társadalomnak, ha annak minden egyes tagja tőle lehetőleg segítségére is leand azon hivatalos közegeknek, melyek a törvények, rendeletek végrehajtására a kultur-társadalmi eszmék megvalósítására hivatnak. Ilyen közegnek tartja — a hivatalosokon kívül — olvasó körünket is; azért annak szorgalmas látogatására kéri a tagokat. Felolvasó méltán megérdemlett elismerésben részesült, mely élénk éljenzésben és tapsban nyilvánult. Anyanyíval méltóbb vala pedig erre, mert hiszen. Felolvasó egyike ezen egyület megteremtőinek, vezetőinek, ki szívvel-lélekkel munkálkodik annak felvirágoztatására. (Szíves örömet látnánk állami iskolánk tanítóit is ott a népnevelési fontos intézmény körül fáradozók soraiban.)

Egy rögtönzött vegyes dalkar (Biró Nelli, Deme Róza, Nagy Ilona, Szabliti Jozefa, Szabliti Sándor, Székely Gergely, Gáspár Gergely, Kovács Dénes Vas Pál és Rozner Rezső) énekeit Kelemen Elek ur

vezetése mellett népdalokat s énekével arról győzte meg a közönséget, hogy rendszeres vezetés mellett kitűnő vegyes dalkar válnék belőle. Reméljük, hogy a rendes vezető sem fog már soká késni, hiszen az egyület működésének „eszközei” között csaknem első helyen szerepel az énekkar szervezése.

Gáspár Gergely szavallata most is arról győzt meg, hogy benne nemcsak tehetség, de törekvési hajlam és tanulni vágyás is van. Biró Nelli szépen és kedvesen énekelt népdalokat, Kelemen Elek nagy könnyedséggel, jártassággal hagedült, Nagy Ilona és Rozner Rezső külön-külön, de egybevévő tartalmu monologokat adtak elő s míg Nagy Ilona szerepéhez hiven — látszólagos „férfi gyűlöletével” Rozner Rezső „nőgyűlöletével” novettette meg a hálás közönséget. Mindenik szereplő ügyesen oldotta még feladatát s mindenik azt a bonyomást tette, hogy kitartó szorgalom által derék tagjai lesznek a működő együletnek. Taps és tetszés nyilváníttas jutott mindenik számára!

Rendes szokás szerint következett a tánc, mely a reggeli órákig tartott. Anyagiilag is szépen sikerült a fillérestély, a mennyiben tetszés szerinti belépti, díjakból 138 K. 10 fillér gyűlt be; melyből levonva a csekély 23 korona kiadást, az egyület céljaira maradt tiszta jövedelem: 115 korona 10 fillér.

Csak előre! „Concordia res parvae crescit!”

Ignác László.

Ujdonságok.

— Nyugdíjazott bíró. Sándor Kálmán, kir. ítélő táblai bírói ezimel és jelleggel felruházott, tordai kir. törvényszéki bíró, ki Kézdivásárhelyen is évekig működött s élénk részt vett a társadalom munkájában, mint az Igazságügyi Közlöny jelenti, nyugalomba vonult.

— Eljegyzés. Kézdivásárhelyi Dobál Antal, kolozsvári ügyvéd bájos leányát, Margitot a napokban eljegyezte Sztérényi Sándor, miniszteri fogalmazó, Sztérényi József keresk. miniszteri tanácsos fia.

— Virághullás. Alesernátoni Orbán Anna, volt polgári leányiskola III. o. tanuló, ifjú életének 16-ik tavaszán, szülőinek végtelen fájdalomra f. hó 6-án örökre elaludt. Temetése mult pénteken történt meg Alesernátonban, nagy részvéttel. Legyen álma édes.

— Halálozás. Vajna Miklóst, Háromszékvármegye főjegyzőjét sulyos csapás érte: édes atyja: pávai Vajna Tamás, nyug. kir. törvényszéki elnök, es. és kir. kamarás, 1848—49-es honvéd-főhadnagy, a háromszéki honvédegyesület elnöke, f. hó 6-án, életének 78-ik, házassága 54-ik évében, szélhűtés következtében elhunyt. A boldogult, mint 1867-ben Háromszéki kir. törvényszékének, majd 1872-ben a sepsiszentgyörgyi s később a csikszeredai kir. törvényszéknek elnöke, majd nyugalomba vonulása után, mint a megye törvényhatósági bizottságának egyik legbuzgóbb tagja tevékeny részt vett a közéletben. Haláláról a következő gyászjelentést adta ki megszorodott családjá: Már özvegy pávai Vajna Tamásné született gidófalvi Zsuzsanna, gyermekei: Máli és férje nagyborosnyói Bartha Albert, Miklos és neje alsózáthuresai Zathureczky Viola; unokái: uzoni Pünköszt Jenő és pávai Vajna Béla a maguk és az összes rokonság nevében fájdalomtól megtörtört szívvel tudatják, hogy övéit önfeláldozóan szerető feledhetetlen jó férj, atya, nagyatya, após, rokon és jóbarát: méltóságos pávai Vajna Tamás ur 1848—49. évből honv d-főhadnagy, nyugalomzott kir. törvényszéki elnök, es. és kir. kamarás, törvényhatósági bizottsági tag és a rikanbelői 1848—49-es honvédegyesület elnöke munkás életének 78-ik, boldog házasságának 54-ik évében folyó év február hó 6-án délelőtt 1/210 órakor szélhűtés következtében meghalt. A boldogult hült tetemei folyó év febr. hó 8-án d. u. 2 órakor fognak a római kath. egyház szertartásai szerint ideiglenesen a Bogdán-család sepsiszentgyörgyi sírboltjában elhelyeztetni. Lelkéért az egésztele szentmise áldozat folyó év február hó 9-én d. e. 10 órakor fog a sepsiszentgyörgyi római katolikus templomban az Egek Urának bemutatni. Áldott legyen emléke! Sepsiszentgyörgy, 1901. február 6-án.

— Kiadói üzenet. Ifj. Tóth Dániel urnak Kristyor. Tőlünk a lapok rendszeresen mennek, kérem az ott lévő postahivatalnál megkezdésként.

— Pajpölés. A kézdivásárhelyi ev. ref. egyháztanács által kiküldött kijelölő bizottság — mely-

nek tagjai Bodor Géza esperes elnöklété alatt Székely János pap, Köllönte Mózes főgondnok, Benkő Gyula és ifj. Kovács János egyháztanácsosok voltak — f. hó 6-án tartott ülésében a Dr. Bartók György püspök által minősített pályázókat, kiknek névsorát lapunk múlt számában közöltük, kivétel nélkül jelölte a jelölés eredményéről jelentést tett az igazgató-tanácsnak.

— **Halálozás.** Részvételt vettük és közöljük a gyászhirot, hogy Marinovich Marezell, ny. pénzügyi közigazgatási bíró, a Lipótrend lovagja febr. 6-án 79 éves korában, 39 évi boldog házasság után, rövid szenvedés következtében Budapesten jobblétre szenderült. Az elhunyt kiváló férfit alkotjai dr. Csoboth Simon, honvédelmi m. kir. miniszteri titkár, vármegyei jeles szülöttje, apját gyászolja, — február 8-án délután helyezték örök nyugalomra Budapesten, a farkasréti temetőben. Nyugodjék esendesen.

— **Mit akar a nőegylet?** Mindig csak jót, szépet és nemeset. Sok küzdés árán megteremtette, a polgári leányiskolát, a melyre városunknak és vidékének olyan igazán égető szüksége volt és van. Megteremtette s gyermekeink már második éve, hogy élvezik az iskola áldásait. Ám, a fentartás költségei sok gondot okoznak a szépnek fejének, mert nincsen elég fedezet! Valahonnan, valahogyan mégis elő kell teremteni a fedezetet s ezen célból most a városunk minden nemesért áldozni kész közönségének támogatásához fordulnak. És ki az, városunk polgári közül, a ki megvonná filléreit a nőktől, akik enyi jóval, edessel, boldogítóval látják el az erősebb nemet? Bizonyára senki sincs, kit az Istenek megajándékoztak némi anyagi erővel. Azért hát kézzőljön mindenki s vegyen részt a kalikóballban, mely a farsang utolsó, de erkölcsi s anyagi tekintetben bizonyára a egyik legsikerültebb mulatsága leendő.

— **Szent Antal tolvajai.** A kézdivásárhely-kantai róm. kath. templomban múlt évi nov. hó óta tudvalevőleg 1 unitárius, 1 görög keleti, 22 ev. ref. s 36 róm. kath. vallású szegény részesül minden kedden kenyér és lisztsegélyben s ruházatban. Ezeket nevezik Szent-Antal szegényeinek, a kik közül most egy páran Szent-Antal tolvajai lettek. Múlt kedden a kenyérszétosztás, alkalmával ugyanis 3 nagy kenyér s több kiló lisztnek nagy hirtelen nyomaveszett s a mire észrevették a tolvajlást, a tetteseknek már hűlt helye volt. Hogy melyikük követte el e rut hálátlanságot, nem tudhatni, mert mikor a hiány kitűnt, a szegényeknek körülbelül egyharmada már eltávozott volt a templomból.

— **Mulatság Gelenczén.** Múlt szombaton este a gelenczei róm. kath. újonnan épült templom belső berendezésére Gelencze község jobbjai táncmulatságot rendeztek a község ház nagytermében, mely e célra csinosan föl volt díszítve. A mulatságon a községből számosan vettek részt s feszelen jó kedvvel, egész reggelig mulattak s csupán két hivatalos minőségben megjelent esendő udvariatlan fellépése okozott egy kellemetlen incidenset, a melyen azonban hamar tultette magát a tánczó ifjúság. A tiszta jövedelem 101 korona 33 fillér volt, melyhez felülfizetésekkel hozzájárultak: Hoffmann Jakab 10 korona, Solyom Géza, Kurkó Gyula 8-8 korona, Predics István 5 korona, Farkas Rezső, János Lajos 4-4 korona, Kicsid Gyárfás, Pánczél József, Szabó Péter postamester 3-3 korona. Szabó Mihály, K. J., R. F., ifj. Barthi Sándor 2-2 korona. Bálint A., Varga J., Gál Gy., Kónya E., János J. Kanyó A., Haralyi F., Komsa I. 1-1 korona. Bokor Endre 80, Szőke J., Baka D. 60-60, Finta K., Héjja J., id. Barthi Sándor 40-40 fillérrel.

— **Köszönetnyilvánítás.** A kézdivásárhely-kantai róm. kath. elemi fiúiskola részére hiányos tanszereinek pótlása végett a nagyméltóságu vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur a tud. egyetemi nyomda útján „Magyarország térképét“ és „A föld képét féltékébkben“ nem különben „A méterrend szer ismertetéséhez“ szükséges 12 drb különbféle mérték ezikeket volt kegyes adományozni körülbelül 35 korona értékben. A fenti intézet iskolaszékének nevében hálás köszönetemet nyilvánítom miniszter ur Ó nagyméltóságának kegyes adományáért Kézdivásárhelyt, 1901. febr. hó 7-én. Tamásy Imre róm. kath. lelkész, isk. elnök.

Meghívó.

A KÉZDIVÁSÁRHELYI TAKARÉKPÉNZTÁR

XXVIII-ik évi

RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

saját helyiségében 1901. évi február hó 24-én délután 2 órakor tartja, melyre a részvényesek tisztelettel meghívtnak.

N a p i r e n d.

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tag kinevezése az alapszabály 23. §-a értelmében.
2. Az igazgatóság jelentése a múlt évi üzlet működéséről.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. A tiszta nyereség felosztása feletti intézkedés és ezzel kapcsolatosan az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak a felmentvény megadása.
5. Hét tagból álló igazgatóság választása az alapszabály 24. §-a értelmében és ügyész választása.
6. Három felügyelő-bizottsági tag választása az alapszabály 35. §-a értelmében.
7. Egy szűkebbkörű bizottság kijelölése az alapszabályok módosítása végett.
8. A Sepsi-Szt-Györgyön felállítandó „Székely Földhitelintézet“ részvényeinek jegyzése felől határozni.
9. Indítványok az alapszabály 16. §-a értelmében.

A fentirt időben tartandó közgyűlésre a t. részvényesek azon figyelemzetéssel hívatnak meg, hogy az alapszabály 17. §-a értelmében minden részvényes személyesen vagy meghatalmazottja által — kinek azonban részvényesnek kell lenni — gyakorolhatja szavazati jogát és köteles minden részvényes a gyűlést megelőzőleg részvényét, szelvényeivel együtt, a pénztárnál elismervény mellett letenni.

Kézdi-Vásárhelyt, 1901. január hó 29-én.

(16 2-3.)

Az igazgatóság.

É R T E S Í T Ő.

A Kézdivásárhelyi Kisegítő Takarékpénztár Részvénytársaság

XVI-ik évi közgyűlése

1901. évi március 3-án délután 2 órakor az intézet helyiségében lesz megtartva, melyre minden részvényes tag tisztelettel meghívatik.

T á r g y s o r o z a t.

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása (55. §.)
2. Igazgatósági jelentés.
3. Felügyelő-bizottsági jelentés.
4. A mérleg számla megállapítása és a nyereség feletti intézkedés (57. §.)
5. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása (57. §.)
6. Egy igazgatósági tag választása (55. §.)
7. Felügyelő-bizottság választása (55. §.)
8. Indítványok az alapszabály 48. §. értelmében.

Megjegyzés az alapszabály 52. és 53. §§-ai értelmében. Minden részvényes tag kéri, ki szavazati jogát személyesen vagy meghatalmazott által (ki csak részvényes lehet) gyakorolni kívánja, a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával részvényeit szelvényeivel együtt az intézet helyiségében az e végre kirendelt közegeknél elismervény mellett letenni.

Figyelmeztetés.

Minden részvényes kéri, az alapszabály 52., 53. §. értelmében és annak a megjegyzésben tett kivonata szerint eljárni, mert a gyűlés napján egyáltalában letéti részvények nem fogadtatnak el. (17 2-3.)

Eladó ház.

A kantában a gymnasiummal szemben lévő

L A K H Á Z,

mely a Szőcs József tulajdonát képezi, szabad kézből eladó. Értekezhetni lehet Szőcs Mózes urnál Kézdi-Vásárhelyt.

(18. 1-3.)